

Alajärven kaupungin toimintaa ja palveluita koskeva yhdenvertaisuussuunnitelma

Hyväksytty: kvalt 12.6.2023 § 35

ALAJÄRVEN KAUPUNKI

Aitoa elämää Aaltojen keskellä

1. JOHDANTO JA VALMISTELUPROSESSI.....	3
2. YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMAN PERUSTEET	3
3. YHDENVARTAISUUTEEN LIITTYVÄT KÄSITTEET.....	4
3.1. SYRJINNÄN KIELTO	4
3.2. VÄLITÖN JA VÄLILLINEN SYRJINTÄ.....	4
3.3. POSITIIVINEN ERITYISKOHTELU JA ERILAISEN KOHTELUN OIKEUTTAMISPERUSTEET	4
4. YHDENVERTAISUUS ALAJÄRVEN KAUPUNGIN TOIMINNASSA JA PALVELUISSA.....	5
4.1. ESTEETTÖMYYS JA SAAVUTETTAVUUS	5
5. TOIMINNALLINEN YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA 2023–2026	6
6. LINKKEJÄ.....	7
6.1. LAINSÄÄDÄNTÖ	7
6.2. ALAJÄRVEN KAUPUNGIN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMAT..	7
6.3. OPPAITA JA TIETOA.....	7

1. Johdanto ja valmisteluprosessi

Alajärven kaupungin yhdenvertaisuussuunnitelma vuosille 2023–2026 on valmisteltu Alajärven kaupungin hallintokuntien yhteistyössä. Suunnitelma on hyväksytty Alajärven kaupunginvaltuustossa 12.6.2023 § 35.

Suunnitelman tarkoitus on toimia työvälineenä ja ohjeistuksena kehitettäessä kaupungin palveluja ja toimintaa koskevaa yhdenvertaisuutta.

Suunnitelman laadinnan aikana on toteutettu kaksi kyselyä, joilla selvitettiin yhdenvertaisuuden kokemuksia toisaalta kaupungin palveluiden tuottajan eli henkilöstön näkökulmasta ja toisaalta palveluiden käyttäjien eli kuntalaisten näkökulmasta. Kyselyiden tuloksia on hyödynnetty suunnitelmaan sisältyviä tavoitteita määriteltäessä.

Tämän suunnitelman lisäksi Alajärven kaupungilla on omat henkilöstöä koskevat yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat sekä koulutusjärjestäjän yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat. Varhaiskasvatuksen järjestäjien ja palveluntuottajien tulee laatia yhdenvertaisuuslain mukaiset suunnitelmat 1.6.2025 mennessä.

2. Yhdenvertaisuussuunnitelman perusteet

Suomessa yhdenvertaisuusperiaatteesta säädetään perustuslaissa (731/1999, PL). Perustuslain 6 §:n mukaan kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Pelkkä syrjinnän kieltä ei ole riittävä, vaan vaaditaan aktiivisia toimia yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) velvoittaa viranomaiset edistämään kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Yhdenvertaisuuslain 5 §:n mukaan viranomaisten pitää laatia yhdenvertaisuussuunnitelma yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Edistämistoimenpiteiden on oltava viranomaisen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia. Edistämistoimenpiteiden tarkoituksena on turvata kaikkien henkilöiden tosiasiallisesti yhdenvertaiset mahdollisuudet käyttää eri viranomaisten palveluita. Se voi edellyttää toimenpiteitä yhdenvertaisuuden esteiden poistamiseksi, jotta tosiasiallinen yhdenvertaisuus toteutuisi.

3. Yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet

3.1. Syrjinnän kieltö

Yhdenvertaisuuslain 8 §:ään on kirjattu syrjinnänkieltö, jonka mukaan

ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.

3.2. Välitön ja välillinen syrjintä

Yhdenvertaisuuslaissa on määritelty, mitä välitön ja mitä välillinen syrjintä tarkoittaa. Lain 10 §:n mukaan

Syrjintä on välitöntä, jos jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

ja lain 13 §:n mukaan

Syrjintä on välillistä, jos näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.

3.3. Positiivinen erityiskohtelu ja erilaisen kohtelun oikeuttamisperusteet

Laissa on lisäksi määritelty positiivinen erityiskohtelu (12 §) ja erilaisen kohtelun oikeuttamisperusteet:

Positiivinen erityiskohtelu

Sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, ei ole syrjintää.

Erilaisen kohtelun oikeuttamisperusteet

Erilainen kohtelu ei ole syrjintää, jos kohtelu perustuu lakiin ja sillä muutoin on hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia.

Erilainen kohtelu on kuitenkin oikeutettua siinäkin tapauksessa, että kohtelun oikeuttamisperusteista ei ole säädetty, jos kohtelulla on perus- ja ihmisoikeuksien kannalta hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia.

4. Yhdenvertaisuus Alajärven kaupungin toiminnassa ja palveluissa

Alajärven kaupunki haluaa kohdella asiakkaitaan ja asukkaitaan yhdenvertaisesti. Yhdenvertaisuutta pyritään toteuttamaan kaikissa kaupungin palveluissa, kuten hallinnon, sivistystoimen, teknisen toimen ja elinvoimatoimen palveluissa. Kaupungin toiminnassa pyritään huomiomaan vähemmistöjen perusoikeuksien toteutuminen ja mahdolliset erityistarpeet jo toiminnan suunnitteluvaiheessa. Käytännön toteutuksessa mahdollisesti ilmenevien haasteiden vuoksi kaikkia mahdollisia erityistarpeita ei voida aina toteuttaa, mutta lainsäädännön asettamat velvoitteet ja niitä täydentävät viranomaisohjeet huomioidaan kaupungin palvelutuotannossa.

Hyvät peruspalvelut edellyttävät kaupunkilaisten osallisuutta ja aktiivisuutta sekä palvelujen toteuttamisessa että kehittämisessä. Kaikkien asiakkaiden mahdollisuus antaa palautetta saamastaan palvelusta pyritään turvaamaan ja palveluja kehitetään annetun palautteen pohjalta.

Kaupungin palveluissa pyritään siihen, että organisaatio koetaan helposti lähestyttäväksi sekä siihen, että neuvonta ja viestintä helpottaisivat kaikkien ryhmien pääsyä palveluihin.

Toiminnasta tiedotetaan tehokkaasti, tiedottaminen on läpinäkyvää ja saavuttaa kaikki asiakasryhmät. Missään palvelutilanteessa ei saa esiintyä syrjintää, muuta yhdenvertaisuuslain tai muun lainsäädännön yhdenvertaisuuteen liittyvien säännösten vastaista toimintaa. Mahdollisiin epäkohtiin puututaan välittömästi.

4.1. Esteettömyys ja saavutettavuus

Esteettömyys tarkoittaa fyysisten tilojen esteettömyyttä, kuten palvelutiskien korkeutta, valaistusta, kynnyksiä. Esteettömät asiakaspalvelutilat ja esteetön tiedonsaanti palvelevat kaikkia asiakkaita. Toimintakyvyltään rajoitteisten asiakkaiden asiointille esteettömyys voi olla kuitenkin välttämätöntä.

Kaupungin toimipistein osalta pyritään esteettömyyteen, mutta osa rakennuksista on vanhoja eikä niistä ole tehtävissä esteettömiä. Uudet tilat on rakennettu esteettömiksi. Puutteita esteettömyydessä pyritään jatkuvasti korjaamaan.

Myös tiedonsaannin tulee olla esteetöntä. Saavutettavuus tarkoittaa esimerkiksi sitä, että verkkopalvelut suunnitellaan niin, että ne ovat kaikkien asiakasryhmien käytettävissä. Kaupungin verkkosivuissa on huomioitu saavutettavuuden asettamia vaatimuksia.

5.Toiminnallinen yhdenvertaisuussuunnitelma 2023–2026

	Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho
Asiakaspalvelu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organisaatio koetaan helposti lähestyttäväksi. 2. Palvelutilanteissa ei esiinny syrjintää. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Asiakaspalvelu on yhdenvertaista ja asiallista. 2. Henkilöstöä koulutetaan erilaisiin asiakaspalvelutilanteisiin. 	Kaikki hallintokunnat
Tiedottaminen, viestintä ja neuvonta	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tietoa palveluista on riittävästi saatavilla. Tiedottaminen on tehokasta ja saavuttaa kaikki asiakasryhmät. 2. Varmistamme esteettömän tiedonsaannin 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kaupunki levittää tietoa palveluista sekä internetissä että perinteisin keinoin. Tiedotuskanavia käytetään vähemmistöt huomioiden. 2. Verkkosivujen saavutettavuuden nykytilan selvittäminen ja kehittäminen 	<p>Kaikki hallintokunnat</p> <p>Keskushallinto</p>
Tilojen ja ympäristöjen esteettömyys	<ol style="list-style-type: none"> 1. Epäkohtia esteettömyydessä pyritään korjaamaan. 2. Erityisesti liikuntarajoitteisten asiointin helpottaminen. 3. Viestitään selkeästi tapahtumien ja tilojen esteettömyydestä. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toimitiloja kartoitetaan esteettömyyden näkökulmasta ja tehdään tarvittavia korjauksia. 2. Palvelupisteissä on apuvälineitä saatavilla. 3. Esteettömyydestä tai mahdollisesta esteellisyydestä kerrotaan selkeästi. 	<p>Tilapalvelut</p> <p>Kaikki hallintokunnat</p> <p>Kaikki hallintokunnat</p>
Asiakaspalautte	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kaikilla asiakkailla on mahdollisuus antaa palautetta saamastaan palvelusta. 2. Palautekanavat ovat toimivia ja tarkoituksenmukaisia. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kaupunki kerää asiakaspalautetta eri menetelmin ja järjestää tarvittaessa erillisiä palautekampanjoita. 2. Palautetta kerätään sekä sähköisesti että perinteisin menetelmin. 	Kaikki hallintokunnat

Syrjinnän havaitseminen ja estäminen	1. Kaupungin toiminnassa nollatoleranssi syrjinnälle	1. Riittävä ja oikea-aikainen puuttuminen	Esihenkilöt
--------------------------------------	--	---	-------------

6. Linkkejä

6.1. Lainsäädäntö

Yhdenvertaisuuslaki (325/2014)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141325>

Kuntalaki (410/2015)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410>

6.2. Alajärven kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat

Alajärven kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma (liite)

Järvi-Pohjanmaan koulujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma (liite)

Alajärven lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2020 – 2023 (liite)

Hyvinvointia ja sivistystä parempaa elämää varten - Alajärven sivistystoimen kehittämissuunnitelma 2020–2022 (liite)

6.3. Oppaita ja tietoa

Oikeusministeriön sivusto

<https://yhdenvertaisuus.fi/etusivu>

<https://yhdenvertaisuus.fi/documents/1410853/5002649/Yhdenvertaisuuslaki-suomi.pdf/1bcdda18-5318-4dcf-9c17-1566c1530012/Yhdenvertaisuuslaki-suomi.pdf>